

Niels Jørgen Cappelørns prædiken 11. søndag efter trinitatis

Taler

Niels Jørgen Cappelørn
Professor i Søren Kierkegaard-
studier, præst og dr.theol. h.c

Dato

6. august 1978

Sted

Helligåndskirken

Omstændigheder**Prædikentekst**

Lukasevangeliet kapitel 7, vers 36-50

Salmer

Alt, hvad som fuglevinger fik
Min mund og mit hjerte
I dag er nådens tid

—

Guds igenfødte, ny-levende sjæle
Guds fred er mer end englevagt
O glædelig dag

- 1 Gud, åben du os op, så vi kan og vil modtage din tilgivelse.

- 5 Dette hellige evangelium på 11. søndag efter trinitatis skriver efter 2. textrække evangelisten Lukas i det 7. kap. v. 36-50

[kap. 7, vers 36-50 læses]

- 10 Farisæeren Simon har indbudt Jesus til et middagsselskab. På trods af de mange stridssamtaler, Jesus har ført med farisæerne, tager han alligevel imod invitationen. Han indfinder sig i Simons hus og bliver høfligt, omend lidt køligt modtaget af værten. Der er også indbudt en række andre mennesker, deriblandt sandsynligvis en del farisæere. Formodentlig har Simon ikke inviteret Jesus af
- 15 ond hensigt. Han regner jo med den mulighed, at Jesus kunne være en profet. Men foreløbig er hans holdning afventende og iagttagende. Han vil ikke engagere sig på en måde, som kunne mistydes.

- 20 Jesus er her kommet i fint selskab. De fleste farisæere tilhørte middelklassen eller det bedre borgerskab. De udgjorde samfundets religiøse overklasse. De var mandschauvinistiske; ingen kvinder kunne få lov at blive farisæer. De så ned på

kvinderne, som de i deres ophøjede, religiøse retfærdighed så ned på så mange andre mennesker. De stolede på sig selv. De var trygt overbeviste om, at de var gode nok. Derfor så de ned på alle de andre og kunne takke Gud for, at de ikke
25 var som dem – disse voldsforbrydere, bedragere og ægteskabsbrydere, eller som tolderne.

En farisæer er altså en mand, der skiller sig ud fra andre mennesker – ikke alene, men sammen med sine ligesindede i en gruppe, der kan stive af og give ret.
30 Farisæeren skiller sig ud, fordi han og hans gruppe har en anden adfærd end dem, han skiller sig ud fra. Han har en anden retfærdighed, en anden måde at leve på, et andet sæt værdinormer.

Selskabet lægger sig nu til bords med Jesus på hæderspladsen. Kvinderne bærer
35 maden ind, og middagen tager sin begyndelse. Samtalen er endnu formel og afventende.

Så sker det helt uventede og overraskende. En kvinde, en prostitueret kvinde fra samme by, træder ind til dette mandsselskab. Samtalen forstummer
40 øjeblikkeligt. I hånden har hun en flaske med salve. Uden at sige et ord går hun hen og stiller sig bag Jesu bare fødder, der er strakt bagud, fordi han ligger til bords. Den prostituerede kvinde giver sig til at græde. Og da hendes tårer falder ned på Jesu fødder, løser hun sit hår op og tørrer hans fødder med håret, kysser dem og salver dem med salve.

45 En højest pinlig affære. Alle forholder sig tavse af overraskelse og af foragt. Værten, farisæeren Simon, vælger at lade som ingenting. Jesus må selv finde ud af, hvordan han vil skille sig af med denne skammelige kvinde. Hun har krænket al sømmelighed og blufærdighed ved sin sentimentale og teatraliske optræden.
50 Simon ærger sig noget så grusomt over, at sådant et kvindemenneske har ødelagt hans middagsselskab med sit følelsesbetonede skaberi. Han kan ikke tænke sig den mulighed, at Jesus principielt set kan godtage en sådan hyldest – også fra en prostitueret kvinde. Den mulighed, han før holdt åben: at Jesus kunne være en profet, er han nu færdig med. Ellers ville Jesus jo vide, hvad det er for en kvinde,
55 han har over for sig, og han måtte eftertrykkeligt vise hende bort fra sig. For en profet er menneskekender. Og de sædelige grænselinjer kan han ikke sådan lade hånt om. Han kan ikke have fællesskab med syndere, og da slet ikke med en prostitueret. – Og dog viser Jesus sig som profet. Han gennemskuer nemlig Simons tanker og veed, hvad der foregår i ham. Derfor henvender Jesus sig til

ham og siger: "Simon, jeg har noget at sige dig". Simon svarer: "Mester, lad mig høre".

65 Og så fortæller Jesus lignelsen om pengeudlåneren der har to debitorer. Den ene har en ti gange så stor gæld som den anden. Dog kommer de begge i den betrængte situation, at de ingen penge har at betale tilbage med. Men så sker det pragtfulde og ganske uventede, at pengeudlåneren viser sig at være en storsindet person, rig nok til at eftergive dem begge gælden.

70 Med denne lignelse vil Jesus udtrykke grundforholdet mellem Gud og mennesker. Alt, hvad vi besidder, er kun udlånt os og betroet os af Gud. Misbruger vi hvad, der er os betroet, bliver Gud vores kreditor og vi selv hans skyldnere. Men Gud – og det er evangeliet i denne lignelse – vil ikke være den hårde kreditor, der inddriver gælden. Han er den tilgivende far, der eftergiver
75 skylden.

Da Simon hørte den lignelse, har han nok tænkt ved sig selv: Jeg er sikkert ham, der skylder 50 denarer, men hende, den prostituerede, hun er den, der skylder 500 denarer. Hun er i al fald mindst 10 gange skyldigere end mig. Og det er for
80 så vidt rigtigt. – Men Simon glemmer, at Jesus i lignelsen sætter dem på linje med hinanden. Ingen af dem har noget at tilbagebetale deres gæld med. Den fine, selvretfærdige farisæer har samme vilkår som den foragtede, prostituerede kvinde, når det gælder skyld og synd over for Gud. Her er de lige tomhændede og har begge at henholde sig til Guds frie nådeshandling: tilgivelsen.

85 Jesus spørger så Simon: "Hvem af de to skyldnere, der hver fik eftergivet deres gæld af pengeudlåneren, tror du, vil elske ham højest?" Simon svarer: "Jeg antager, den der skyldte ham mest".

90 Det er præcis det svar Jesus har ventet og villet og nu vender han svaret mod Simon selv. Jesus sætter den prostituerede kvindes hengivende kærlighed op i stærk kontrast til Simons kølige velkomst. Som vært bragte Simon ikke Jesus vand til fodbad, som det oftest var skik og brug over for gæster, der kom lige fra gaden. Kvinden derimod vaskede Jesus fødder med sine tårer og tørrede dem
95 med sit hår. Værten kyssede ikke Jesus til velkomst. Men kvinden, som Jesus kom fra, kyssede uafladeligt hans fødder. Simon salvede heller ikke Jesu hoved med olie inden middagen. Men kvinden salvede hans fødder med salve. Der er altså en voldsom modsætning mellem køligheden i værtens velkomst og varmen

100 i kvindens kærlighed.

Denne drastiske modstilling af Simons og kvindens holdning til Jesus kan synes påfaldende. Men den er fremprovokeret af den mangel på forståelse for kvindens umiddelbare følelsesudbrud, som Simon netop har lagt for dagen.

105

Farisæeren Simon har skilt sig ud som en retfærdig spekulant, der påholdende gør det rigtige. Han kender reglerne og holder sig inden for gruppens normer. Han er den tilmålte og beherskede, den retfærdige og moralske, der nok skal vide at holde på sig selv. Han kender ikke den hengivende kærlighed, der bryder
110 gennem de fastlagte grænser for at finde nye udtryksmuligheder, for at få lov til at glemme sig selv og yde. Simon har som farisæer frivilligt skilt sig ud og var stolt af dem. – Kvinden derimod blev uden at ville det en udskilt. Hun var udskilt og foragtet, fordi hun levede af at give følelsesafstumpede mænd erstatningskærlighed. Hun var nede i det skidt, som Simon end ikke ville røre
115 ved med en ildtang. – Men det ville Jesus godt.

Sidste efterår udkom en selvbiografi, skrevet af en parisisk prostitueret, Jeanne Cordelier. Bogen vakte stor opmærksomhed i dagspressen, bl.a. fordi Jeanne Cordelier havde gjort det næsten umulige at bryde med seks års prostitution.
120 Hun beskriver chokerende og gribende det barske og farlige liv på parisiske gader og i franske bordeller. Hun giver og så stærkt udtryk for, hvordan det er at blive set ned på, at være undertrykt. Det er altså ikke uden grund, den danske oversættelse bærer titlen: "Når kun håbet er tilbage".

125 Den prostituerede kvinde i dagens evangelietext minder om Jeanne Cordelier. Også hun er kommet helt derud, hvor andre enten i sømmelig forargelse eller frisindet ligegyldighed kun foragter hende. Hun finder intet i sig selv at retfærdiggøre sig med. Hun er helt derude, hvor kun håbet er tilbage.

130 Det er i den tilstand hun møder Jesus og bringes til at angre og fyldes med nyt livshåb. Hun siger til ham som toderen: "Gud! vær mig synder nådig". Og deer sker så det livsomvæltende for hende, og egentlig helt urimelige, at Jesus tilsiger hende: "dine mange synder er tilgivet". Hun er nu ikke bare blevet trøstet i den skam, der ligger på hende, og i den skyld, der trykker hende. Hun er ikke blevet
135 godkendt, for godkendt bliver en synder aldrig. Men hun er blevet godtaget som hun er. Hun er nu fri af undertrykkelse og foragt. Hun er sat fri til at elske, til at leve i kærlighed.

140 Det er derfor hun slet ikke kan styre sig selv, men må sætte sig ud over de gængse omgangsformer og gå ind i Simons hus midt under middagsselskabet for at udtrykke og bekende sin kærlighed og taknemlighed til Jesus. Hun græder derfor nu ikke så meget over sine tidligere synder som af glæde over Jesu godhed mod hende.

145

Det er det Simon ikke forstår. Og det er derfor Jesus videre siger til ham: "hendes mange synder er hende tilgivet; det kan du se af, hvor meget hun elsker. Hvem lidt tilgives, elsker nemlig kun lidt".

150 Hermed vil Jesus sige to ting:

For det første vil han understrege, at den reelle grund til synds forladelsen ikke er menneskers kærlighed, men Guds kærlighed. Det blev allerede sagt i lignelsen, at kærligheden ikke er gældsudslettende forudsætning. Men tilgivelsen er
155 kærlighedens grund. – Forskellen mellem farisæeren i os og så synderinden og toldereren i dagens tekster er den, at vi ligesom Simon altid regner med, at vi har noget i os selv, vi kan retfærdiggøre os med. Over for hinanden, over for tilværelsen og over for Gud. Vi er i al fald bedre end denne prostituerede kvinde og denne foragtelige tolder. Nej, I er ikke, siger Jesus til os, dybest set sidder I
160 alle i fallitbo, uden midler til afbetaling. I er alle i den situation, hvor kun håbet er tilbage. Giv derfor slip på jer selv, glem jeres egen selvretfærdighed og åben jer som den prostituerede kvinde i tro for Guds tilgivelse.

For det andet vil Jesus understrege, at kærlighed er tilgivelsens frugt. Den, der
165 har fået meget tilgivet, elsker også meget. Kærligheden svarer på tilgivelsen, den er livsbeviset på, at vi har modtaget Guds tilgivelse. Den prostituerede kvinde elskede meget, fordi hun havde fået meget tilgivet. Hun elskede meget, dvs. hun opgav sig selv, glemte sig selv og gav sig uforbeholdent hen i kærlig taknemlighed over Guds tilgivelse. Kærligheden voxer frem af tilgivelsen.

170

Simon derimod har endnu ikke forstået, at også han trænger til en stor tilgivelse, end mindre har han oplevet den. Derfor er han heller ikke nået frem til den store kærlighed. Derfor indtager han en vis kølig fjernhed og forsigtig tilbageholdenhed over for Jesus og over for sine medmennesker. Af Simon skal
175 vi lære ikke at lukke os inde med vores egen selvtilstrækkelighed, ikke at sætte lid til vores egne retfærdighedsbestræbelser som grund for tilgivelsen. På den anden

side skal vi heller ikke holde fast ved vores synd og uduelighed i navlebeskuende
selvoptagethed og nægte at modtage tilgivelsen, – fordi den sender os ud i
180 forpligtende næstekærlighed.

Jesus vender sig atter til kvinden og siger: "Dine synder er tilgivet". Jesus gør
dermed klart, at hun har brug for stadig at høre ordet om Guds tilgivelse. Som
kvinden trænger også vi til på ny at høre forkyndelsen om syndernes forladelse.
185 Vi trænger til stadig på ny ved nadverbordet at modtage Jesu stadfæstelse og
nytilsigelse af Guds altid nærværende tilgivelse.

Til slut siger Jesus det afgørende til kvinden og dermed til os: "Din tro har frelst
dig, gå bort med fred!" Troen er her den absolutte tillid til Jesus som den, der
190 har fuldmagt til at forlade synder. Frelsen er en befrielse fra synd og fra syndens
skyld, fra det i os, der vil vores egen retfærdighed og sikkerhed. Freden er den
indre styrke og tryghed, der udspringer af den uforbeholdne hengivelse til Guds
nåde. Som kvinden sendes vi altså af Guds tilgivelse ud med hans fred til
forpligtende næstekærlighed, ud i hverdagen for deer at praktisere den
195 kærlighed, der ikke sætter smågrænser om mit og dit, men som glemmer sig selv
for at skynde sig med at være til for medmennesket. For at fjerne enhver form
for prostitution af det liv, vi er sat til at leve med hinanden i kærlighed og
tilgivelse.

200 Derfor kan vi tilslutte os Paulus, når han udbryder: "Glæd jer altid i Herren; jeg
siger igen: glæd jer! Lad alle mennesker mærke, at I har et mildt sind! Herren er
nær!".

Amen.

205

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler.

Kildetype

Maskinskrevet manuskript

210

Tags

11. søndag efter trinitatis, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/niels-jorgen-cappelorns-praediken-11-sondag-efter-trinitatis>

215